

วัดเขาก้าม้าร้อง
WAT KHAO THAMARRONG

บทเรียน บางสะพาน

ถึงเวลาปฏิรูป

ผังเมือง-บริหารจัดการน้ำ

หน้า 3

เหตุการณ์ น้ำท่วมหนักในพื้นที่ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ หลังฝนตกลงมาต่อเนื่องจนกระทั่งช่วงคืนวันที่ 9 มกราคม ต่อเนื่องจนเช้าวันที่ 10 มกราคม 2560 เกิดน้ำป่าไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ ทั้งถนนสายหลัก บ้านเรือน พื้นที่ชุมชน พื้นที่การเกษตร โดยระดับน้ำสูงถึง 1 เมตร

มวลน้ำที่ไหลหลากจากเทือกเขาตะนาวศรีไหลทะลักเข้าท่วม อ.บางสะพาน โรงพยาบาล ย่านเศรษฐกิจ สถานที่ศึกษา วัด หน่วยงานราชการ สถานีตำรวจ บ้านเรือนประชาชน พื้นที่ทางการเกษตร จนได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก และยังส่งผลทำให้สะพานบนถนนเพชรเกษม ช่วงทับสะแก-บางสะพานขาด 2 จุด คือ 1.คลองหนองหญ้าปล้อง กม.365+600 ขาดด้านใต้ขาต่ง และขาดด้านเหนือขาขึ้น 2.หน้าหวมวดบางสะพาน กม.386+500 ขาดด้านเหนือทั้งขาขึ้น-ขาต่ง จนต้องปิดการจราจร ทำให้เส้นทางขึ้น-ลงภาคใต้เป็นอัมพาต โดยกรมทางหลวงและหน่วยงานภาครัฐต้องนำสะพานเบรลีย์เข้ามาใช้แก้ไขสถานการณ์

ก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2559 พื้นที่แห่งนี้มีฝนตกหนักและน้ำล้นอ่างเก็บน้ำลงมาจนเกิดน้ำป่าหลากเข้าท่วมพื้นที่ โดยเกิดฝนตกติดต่อกันถึง 6 วัน กว่า 70 ชั่วโมง ในพื้นที่ อ.บางสะพาน และ อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์

กับพม่าลงสู่ด้านตะวันออกซึ่งเป็นอ่าวไทย และมีเทือกเขาและภูเขากระจัดกระจายทั่วไปทั้งบริเวณชายฝั่งทะเล และบริเวณส่วนกลางของพื้นที่จังหวัดมีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาสามร้อยยอด ซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ยของเทือกเขาด้านตะวันออกประมาณ 750 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล สูงสุด 1,215 เมตร ต่ำสุด 306 เมตร ส่วนความสูงจากระดับน้ำทะเลแถบชายฝั่งตะวันออกโดยเฉลี่ยประมาณ 1-5 เมตร

จึงเห็นได้ว่า พื้นที่ที่มีความลาดชันค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเกิดมีลำห้วยกระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่ และมีแม่น้ำสำคัญในพื้นที่ 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำปราณบุรี แม่น้ำกุยบุรี แม่น้ำบางสะพาน รวมทั้ง คลองนาบางรม และคลองกรูด ขณะที่ถนนเพชรเกษมแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง โดยด้านทิศตะวันตกเป็นแนวเขาตะนาวศรี เป็นที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 3 อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำคลองลอย อ่างเก็บน้ำโป่งสามสิบ และอ่างเก็บน้ำวังน้ำเขียว

จากความลาดเอียงของลักษณะภูมิประเทศ มวลน้ำจะถูกระบายผ่านแม่น้ำและพื้นที่ลุ่มต่ำลงสู่ทะเลที่อ่าวไทย การที่น้ำท่วมในพื้นที่อาจมาจากปัจจัยที่มวลน้ำถูกสกัดกั้นหรือมีสิ่งกีดขวางจนไม่สามารถไหลลงทะเลได้อย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ในอดีตเมื่อปี 2548 เคยเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมครั้ง

ต่อเนื่องน้ำจะไหลจากระดับน้ำขึ้น มีการก่อฝั่งเมืองจึงเปลี่ยนแนวระบายน้ำกลับยังท่า

ดร.ธนศ กล่าวตลอดเวลา ทำให้เกิดกับสภาพพื้นที่ภาคใ

หากเกิดการบล็อกรุนแรง น้ำไหลเข้าหลายพื้นที่ได้เข้าไปในบางพื้นที่ทำให้เกิดการไหลบ่าปัญหาที่ตี

ขณะเดียวกันนี้ ยาวในพื้นที่ภาคใต้คือระบายน้ำลงสู่ทะเลรวมทั้งจัดการปัญหาเจาะทางระบายน้ำในพักน้ำ ซึ่งเหล่านี้เป็นเหล่านี้เกี่ยวข้องกับเช่นเดียวกับ “ทรัพยากรน้ำและกาและเทคโนโลยี เคยท่วมภาคใต้เอาไว้ก่อนจะซึมลงดิน จนดินมีฝนตกลงมาอย่างท

บทเรียน‘บางสะพาน’

ถึงเวลาปฏิรูป‘พังเมือง’-‘บริหารจ

ส่งผลให้น้ำจากเทือกเขาตะนาวศรีไหลลงคลองข้างแรก ล้นสปิลล์เวย์เข้าท่วมถนนแยกเพชรเกษม-บ้านช้างข้าวแห้ง ห่างจากที่ทำการ อบต.ช้างแรก อ.บางสะพานน้อย ประมาณ 200 เมตร คอสะพานขาด รถทุกชนิดไม่สามารถผ่านได้ ส่วนถนนสายเพชรเกษม-ปากคลอง ช่วงหน้าทำการไปรษณีย์บางสะพานน้อย น้ำท่วมผิวจราจรสูงประมาณ 80 ซม. รถเล็กไม่สามารถผ่านได้ และพื้นที่ อ.บางสะพาน ที่อยู่ติดกันน้ำป่าจากเทือกเขาตะนาวศรีไหลลงคลองทองและคลองบางสะพาน เข้าท่วมถนนสายเพชรเกษม เส้นทางหลักที่จะไปสู่ 14 จังหวัดภาคใต้เป็นช่วงๆ และยังไหลเข้าท่วมบ้านเรือนชาวบ้านในพื้นที่ ต.ร่อนทอง ต.ทองมงคล ต.ธงชัย ได้รับความเสียหายด้วย

ดังนั้นเห็นได้ว่า เหตุการณ์ฝนตกหนักและน้ำป่าไหลหลากเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2560 เป็นสภาพเช่นเดียวกับเมื่อต้นเดือนธันวาคม 2559 ที่ผ่านมา เพียงแต่ครั้งล่าสุดสถานการณ์รุนแรงกว่า มีสะพานชำรุดถึง 2 แห่ง ถนนเพชรเกษมลงภาคใต้ต้องสะดุด และรถยนต์ทุกประเภทผ่านไปไม่ได้คั่งจอดเรียงยาวกันเป็นระยะทางหลายกิโลเมตร

การเกิดน้ำท่วมซ้ำซากในระยะห่างแค่ 1 เดือน ทำให้หลายฝ่ายเริ่มพิจารณาถึงต้นเหตุว่าเกิดขึ้นจากปัจจัยด้านใดบ้าง หากดูจากลักษณะภูมิประเทศด้านกายภาพแล้ว ลักษณะทั่วไปของประจวบคีรีขันธ์มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตก ซึ่งเป็นเทือกเขาตะนาวศรี อันเป็นเทือกเขากั้นระหว่างพรมแดนไทย

ใหญ่ พอในปีถัดมาสำนักชลประทานในพื้นที่ได้เดินหน้าขุดลอกคลองและมีแผนสร้างคลองบายพาสระยะประมาณ 4-5 กิโลเมตรเพื่อระบายน้ำลงสู่ทะเลโดยตรง แต่โครงการถูกคัดค้านจนต้องสะดุดไป

มุมมองของ “ดร.ธนศ วีระศิริ” นักวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์เห็นว่า เป็นธรรมชาติของแถบภาคใต้ที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขาและทะเล เมื่อมีฝนตก

ดังนั้นจากเสียปมปัญหาที่ทำให้เกิดและ “การบริหารจัดการปัญหาได้แบบยั่งยืนจึงเป็นหน้าที่ของอย่าปล่อยให้เกิดขึ้นประชาชนและเศร

สะพาน
ทั้งช่วงคืน
560 เกิด
อน พื้นที่
ทะเลลึกเข้า
ที่ศึกษา
พื้นที่
และยังส่ง
สะพาน
500 ขาด
สะพาน
ต้องปิด
โดยกรม
ใช้แก้ไข

พื้นที่มีฝน
เข้าท่วม
ไม่ม
บศิริพันธ์

กับพม่าลงสู่ด้านตะวันออกซึ่งเป็นอ่าวไทย และมีเทือกเขาและ
ภูเขากระจัดกระจายทั่วไปทั้งบริเวณชายฝั่งทะเล และบริเวณ
ส่วนกลางของพื้นที่จังหวัดมีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขา
สามร้อยยอด ซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ยของเทือกเขาด้านตะวันออก
ประมาณ 750 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล สูงสุด 1,215 เมตร ต่ำ
สุด 306 เมตร ส่วนความสูงจากระดับน้ำทะเลแถบชายฝั่งตะวันออก
โดยเฉลี่ยประมาณ 1-5 เมตร

จึงเห็นได้ว่า พื้นที่ที่มีความลาดชันค่อนข้างสูง ดังนั้นจึง
เกิดมีลำห้วยกระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่ และมีแม่น้ำสำคัญ
ในพื้นที่ 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำปรางบุรี แม่น้ำกุยบุรี แม่น้ำ
บางสะพาน รวมทั้ง คลองนาบางรม และคลองกรูด ขณะที่
ถนนเพชรเกษมแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่ง โดยด้านทิศตะวันตก
เป็นแนวเขาตะนาวศรี เป็นที่ตั้งของอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 3 อ่าง
คือ อ่างเก็บน้ำคลองลอย อ่างเก็บน้ำโป่งสามสิบ และอ่างเก็บ
น้ำวังน้ำเขียว

จากความลาดเอียงของลักษณะภูมิประเทศ มวลน้ำจะถูกระบาย
ผ่านแม่น้ำและพื้นที่ลุ่มต่ำลงสู่ทะเลที่อ่าวไทย การที่น้ำท่วมใน
พื้นที่อาจมาจากปัจจัยที่มวลน้ำถูกสกัดกั้นหรือมีสิ่งกีดขวางจน
ไม่สามารถไหลลงทะเลได้อย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ในอดีตเมื่อปี 2548 เคยเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมครั้ง

ต่อเนื่องน้ำจะไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แต่ด้วยสภาพเมืองที่เจริญ
เติบโตขึ้น มีการก่อสร้างอาคารและถมดินให้สูงขึ้นเพื่อทำถนน
ผังเมืองจึงเปลี่ยนแปลง ใช้สอยพื้นที่มากขึ้น แต่ขนาดของท่อ
ระบายน้ำกลับยังเท่าเดิม จึงระบายน้ำได้ช้า

ดร.ธนศ กล่าวอีกว่า พื้นที่ภาคใต้มีน้ำท่วมขังและฝนตกอยู่
ตลอดเวลา ทำให้เกิดการเพิ่มเติมน้ำในหลายพื้นที่ ประกอบ
กับสภาพพื้นที่ภาคใต้มีภูเขา น้ำที่ไหลจากภูเขาจะมีความรุนแรง
หากเกิดการบล็อกกีดขวางการไหลของน้ำเป็นบริเวณกว้าง ทำให้น้ำ
ไหลเข้าหลายพื้นที่ แม้อยู่ใกล้ทะเลแต่การลดระดับน้ำจะเป็น
ไปได้ช้าในบางพื้นที่ ความเสียหายจากการที่ฝนตกเพิ่มตลอด
ทำให้เกิดการไหลบ่าเข้าหาชุมชน จึงต้องมีวิธีป้องกันและแก้ไข
ปัญหาที่ดี

ขณะเดียวกันนักวิชาการเคยเสนอแนะถึงการแก้ปัญหาระยะ
ยาวในพื้นที่ภาคใต้ คือ การทำพาล์เวย์ หรือทางน้ำไหล เพื่อช่วย
ระบายน้ำลงสู่ทะเลรองรับการขยายตัวเติบโตของเมืองในพื้นที่
รวมทั้งจัดการปัญหาสิ่งก่อสร้างที่ขวางทางน้ำ มีการเสนอให้ขุด
เจาะทางระบายน้ำใต้ถนนที่กั้นทางน้ำไหล จัดหาพื้นที่แก้มลิง
พักน้ำ ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยในการช่วยแก้ปัญหาหาน้ำท่วม ซึ่งสิ่ง
เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการจัดทำ “ผังเมือง” ทั้งสิ้น

เช่นเดียวกับ “ดร.รอยล จิตรดอน” ผอ.สถาบันสารสนเทศ
ทรัพยากรน้ำและการเกษตร (สสนท.) กระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี เคยแสดงความกังวลเกี่ยวกับปรากฏการณ์น้ำ
ท่วมภาคใต้เอาไว้ก่อนปีใหม่ว่า น้ำฝนที่ตกลงมาในช่วงเวลานั้น
จะซึมลงดิน จนดินนั้นอุ้มน้ำเอาไว้เต็มพิกัด หากหลังปีใหม่อัง
มีฝนตกลงมาอย่างหนักอีก เมื่อนั้นหลายพื้นที่จะเจ็เดือดร้อนหนัก

‘บางสะพาน’

‘พังเมือง’ - ‘บริหารจัดการน้ำ’

เพราะดินอุ้มน้ำเอาไว้เต็มพิกัดแล้ว

ไม่เพียงแต่ดินอุ้มน้ำเอาไว้เต็มพิกัด
เท่านั้น เมื่อตรวจสอบเรื่องการบริหารจัดการ
น้ำในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช นั้น ถือว่า
เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงกับการเกิดน้ำท่วมอย่าง
น่าตกใจ เพราะพบว่าเส้นทางทางไหล
ของน้ำที่มีอยู่เดิมถูกขวางกั้นด้วยหมู่บ้าน
จัดสรรแล้วเกือบทั้งหมด เช่น พื้นที่ถนน
สะพานยาว ที่เดิมเคยเป็นคลองน้ำผ่านที่
ใหญ่ที่สุดในเขต อ.เมือง เวลานั้นกลายเป็น
หมู่บ้านจัดสรรและชุมชนชนาดย้อมแห่ง
หนึ่งของจังหวัดเลยทีเดียวน หรือกระทั่งถนน
กะโรม ที่พาดผ่านทางรถไฟ เดิมเป็นคลอง
รับน้ำ บัดนี้ถูกถมเต็มพื้นที่ เรียกได้ว่าแทบ
จะไม่มีคลอง หรือแหล่งใดๆ ระบายน้ำได้เลย
 อีกทั้งยังมีรายงาน ว่า ท่อระบายน้ำแทบทุก
แห่งก็เต็มไปด้วยขยะอุดตัน ขาดต่อการไหล
ผ่านของน้ำ เรียกว่าระบบผังเมืองมีปัญหา

เป็นระยะ
น ทำให้
งานได้บ้าง
ณะทั่วไป
ซึ่งเป็น
แดนไทย

ใหญ่ พอไปถึงตามสำนักชลประทานในพื้นที่ได้เดินน้ำขุดลอก
คลองและมีแผนสร้างคลองบายพาสระยะประมาณ 4-5 กิโลเมตร
เพื่อระบายน้ำลงสู่ทะเลโดยตรง แต่โครงการถูกคัดค้านจนต้อง
สะดุดไป

มุมมองของ “ดร.ธนศ วีระศิริ” นักวิศวกรรมสถาน
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์เห็นว่า เป็นธรรมชาติ
ของแถบภาคใต้ที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขาและทะเล เมื่อมีฝนตก

ดังนั้นจากเสียงสะท้อนของกลุ่มนักวิชาการ เห็นได้ชัดว่า
ปมปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วม โดยเฉพาะเรื่อง “ระบบผังเมือง”
และ “การบริหารจัดการน้ำ” ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้แก้
ปัญหาได้แบบยั่งยืน

จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐต้องปฏิรูปให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
อย่าปล่อยให้เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก เพราะสร้างผลกระทบต่อ
ประชาชนและเศรษฐกิจอย่างมาก